

LITERAIRE HOEK

DOOR TON VAN REEN

Schrijver Niek Bremen laat denkwerk na

In de Literaire Hoek besteden verschillende Limburgse auteurs, verenigd in de Werkgroep Limburgse Schrijvers, wekelijks aandacht aan lezen en literatuur in Limburg. Vandaag: Ton van Reen over Niek Bremen.

Schrijver Niek Bremen uit Sittard stierf op 14 maart jongstleden, 76 jaar oud. Als literair schrijver was hij een laatbloeier. Hij begon er pas mee na zijn pensioen. Het eerste wat mij van hem onder ogen kwam waren de korte verhalen die hij schreef in de bundel *Uit & Thuis in Sittard* die hij in 2018 uitgaf, samen met zijn schrijversvrienden Peter van Deursen en Wim Kallen. In 2019 debuteerde hij met de roman *Bang voor de liefde*. Het is het aangrijpende verhaal over het traumatische naoorlogse verleden van Andreas, een jongen die na de oorlog opgroeit in een Duits gezin.

Met dit eerste boek staat het hoofdthema van Niek vast. De oorlog. Duitsland. Verraad. Jodenvervolging. Vooral: waarom liet bijna iedereen toe dat onze Joodse Nederlanders werden gedeporteerd naar de vernietigingskampen?

+ Wat ons raakt

Het titelverhaal in de verhalenbundel *Wat ons raakt* is een reconstructie

van het leven van het Joodse meisje Dini Wolff uit Sittard. Als stadsgids in Sittard stuit hij op een stolpersteen met haar naam voor het huis aan de Putstraat waar zij heeft gewoond en waar zij is weggevoerd, naar haar dood. Door de Duitsers. Hij, de stadsgids, raakt haar beeld niet meer kwijt, hij wil meer over haar weten, zoekt in het gemeente-archief naar wat er nog over haar bekend is en vindt ook nog een levende getuige die met Dini bevriend is geweest. Niek schrijft het levensverhaal van Dini Wolff uit Sittard op. Hij geeft haar een stem. Maar hij durft ook de harde vraag te stellen: waarom liet bijna iedereen toe dat Joodse landgenoten, maar ook Sinti en Roma, gedeporteerd werden naar de concentratiekampen, hun dood tegemoet? Hij vroeg zich herhaaldelijk af: had dan niemand in Sittard Dini en haar familie kunnen redden?

Natuurlijk waren er wel mensen die Joden hebben gered, zoals Hanna van de Voort, een jonge kraamverzorgster uit Tienray. Hanna heeft 123 Joodse kinderen uit treinen naar Duitsland gered, ze waren weggesmokkeld uit de Hollandsche Schouwburg in Amsterdam. Ze kreeg hulp van haar moeder Marie en de jonge student Nico Dohmen, ook een held. En van de mensen in

Limburg die de kinderen in huis namen. (Over wat er gebeurde in de Hollandsche Schouwburg is nu de tv-serie *De Joodse Raad* op de buis.)

Wat onbesproken bleef

Het derde boek van Niek Bremen is bijna klaar. Twee dagen voor zijn dood heeft hij de drukproeven nog ingezien. De presentatie vindt binnenkort plaats. Helaas zonder Niek. Een van de personages in het boek met de titel *Wat onbesproken bleef* is de vader van de hoofdpersoon, een man die het zwijgen boven het spreken verkiest. Tenminste, tot zijn Duitse vrienden op bezoek komen om te drinken, en het *Horst-Wessel-lied* te zingen. Even lijkt de vader dan een ander, maar als de zoon over de oorlog en de dood van zijn Joodse moeder wil praten stuit hij op stilzwijgen bij de vader. De vader die in de oorlog Duits soldaat is geweest.

In dit boek beschrijft Niek Bremen eigenlijk al die mensen die de oorlog hebben meegemaakt en daarna door moesten leven. In stilte gehuld, met een hoofd vol vreselijke herinneringen.

Niek Bremen.

ARCHIEFFOTO
ERMINDO ARMINO